MKCRXØØBUOKT

Ministerstvo kultury

[redacted]

ředitel odboru investic a veřejných zakázek

V Praze dne 27. 11. 2017
Č. j.: MK 74588/2017 OIVZ

Vážený pane,

Ministerstvo kultury obdrželo dne 14. 11. 2017 Vaši žádost (Váš přípis ze dne 6. a 9. 11. 2017) o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon"), ve které žádáte o poskytnutí následujících informací:

1) Zřizovatelem a provozovatelem tohoto koncentračního tábora nebylo ani Československo ani Česká republika, ale nacistické Německo! Proč by plátcem za činy zcela v gesci „Velkoněmecké Tisícileté říše" měl být český daňový poplatník v roce 2017 a nikoliv přímý původce či jeho nástupnický subjekt.

2) Znovu se na základě svých znalostí ptám: Z jakých příčin, neboli za co byli lidé na tomto místě intervenováni a znovu, jakou měrou se na tom podílela česká strana.

Na otázky s podobným obsahem Vám již bylo odpovězeno dopisem ministra kultury ze dne 2. 11. 2017, který tak reaguje na Váš dopis ze dne 1. 10. 2017, ale s jehož odpověďmi, jak z Vašich zmíněných přípisů vyplývá, jste nebyl zcela spokojen.

Nyní v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb. se na požadované obdobně ptáte. Chtěl bych Vás předem upozornit, že informací se pro účely zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.

K výše uvedeným dotazům pak sděluji následující:

Ad1) K tomuto bodu má Ministerstvo kultury k dispozici dokument „Veřejný zájem ukončení provozu velkovýkrmny prasat", který je součástí vládního materiálu, na základě něhož vláda rozhodla o nabytí areálu velkovýkrmny prasat v bezprostřední blízkosti v Letech u Písku do majetku státu, a který je vypracován Sekcí pro lidská práva při Úřadu vlády ČR.

V tomto dokumentu se uvádí, cit.:

„Otázka, zda existuje veřejný zájem na ukončení provozu velkovýkrmny prasat na místě bývalého koncentračního tábora v Letech u Písku, poblíž pietního místa,[1] byla v české společnosti předmětem polemik od 90. let minulého století.[2] Dělo se tak v kontextu širší historické a politické diskuse o osudech Romů v českých zemích za protektorátu a 2. světové války a o vztahu většinového obyvatelstva a romské menšiny k této minulosti.[3] Ve sporu o ne/přijatelnosti stávající situace a o ne/potřebě ukončení provozu vepřína vyjadřovali své názory mimo jiné historikové, pozůstalí, aktivisté z romské menšiny a nevládních organizací, majitelé vepřína a v neposlední řadě představitelé samosprávy, státu a rovněž unijních a mezinárodních orgánů a organizací.[4]

Již od roku 1998 je otázka pietní úpravy míst romského holocaustu v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu, včetně otázky dalšího provozu vepřína v Letech, řešena opakovaně na úrovni vlády.[5] Vláda, resp. vládní zmocněnec či ministr pro lidská práva, vytvářeli na platformách ad hoc pracovních skupin a trvale prostřednictvím Rady vlády pro záležitosti romské menšiny prostor pro dialog o této záležitosti.[6] V diskusi se aktéři vyjadřovali nejen ke střetu veřejného zájmu se zájmem soukromým, tj. zejména zájmem na pokračování provozu vepřína ze strany majitelů firmy, ale také ke střetu různých veřejných zájmů (např. ke střetu veřejného zájmu na ukončení provozu velkovýkrmny se zájmem na udržení pracovních příležitostí pro místní obyvatele a na hospodářském rozvoji regionu).

Současně v posledním čtvrtstoletí sílilo vědomí důležitosti uchování a ochrany míst bývalých koncentračních a vyhlazovacích táborů pro naši civilizaci, a to i vzhledem k blížící se době, kdy již očití svědkové holocaustu nebudou na živu a kdy právě tábory budou hrát stále důležitější roli důkazu tragédie holocaustu a varovného mementa. Česká republika se aktivně do tohoto globálního úsilí zapojila. Spolu s dalšími třiceti zeměmi je členem Mezinárodní aliance pro připomínání holocaustu[7] a tím se přihlásila k závazkům ke vzdělávání o holocaustu, připomínání

---

[1] Vězeňský hřbitov s památníkem zřízeným v roce 1995, nacházející se při silnici Lety-Orlík, č. parc. 987/7, k. ú. Lety, okr. Písek, byl v roce 1998 prohlášen za kulturní památku. Pietním místem v Letech u Písku rozumíme v tomto dokumentu uvedenou kulturní památku.

[2] V diskusích nebyly požadavky ohledně ukončení provozu vepřína zpravidla vyjadřovány jako spor o veřejný zájem, ale obsahem v nich o veřejný zájem a jeho naléhavost šlo.

[3] Počátky politické diskuse k Letům u Písku a její průběh v 90. letech 20. století mapuje SNIEGOŇ, Tomáš. *Vanished history: the Holocaust in Czech and Slovak historical culture.* New York: Berghahn Books, 2014 (kap. 5); české vydání knihy je připravováno.

[4] Viz též Příloha.

[5] Již v roce 1998 byl vládě předložen materiál, v němž se diskutovala otázka zrušení provozu (vyvlastnění areálu) velkovýkrmny prasat v Letech u Písku, nakonec ale bylo přijato usnesení, které tuto otázku neřešilo. (Usnesení vlády ze dne 1. července 1998 č. 474.) Přehled všech kroků vlády byl obsažen v části III. materiálu k plnění opatření podle usnesení vlády ze dne 23. února 2015 č. 127, o Strategii romské integrace o roku 2020 (usnesení vlády ze dne 21. března 2016 č. 260).

[6] Rada vlády pro záležitosti romské menšiny se situací v Hodoníně u Kunštátu a v Letech u Písku zabývala opakovaně. Viz též Příloha, část 3. Smíšená komise k Letům u Písku a k Hodonínu u Kunštátu, v níž byli zastoupeni mj. historikové, romisté, pozůstalí a zástupci státní správy, byla zřízena v lednu 1999. Meziresortní pracovní skupina k Letům byla dále zřízena na základě rozhodnutí vlády koncem roku 2005. Další pracovní skupiny pracovaly s přestávkami v následujících letech. I na základě jejich činnosti došlo po roce 2009 k pietní úpravě místa bývalého koncentračního tábora v Hodoníně u Kunštátu a k částečné pietní úpravě v Letech u Písku (usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589).

[7] International Holocaust Remembrance Alliance - IHRA. Založení IHRA bylo iniciováno v roce 1998 bývalým švédským premiérem Göranem Perssonem. IHRA vznikla v návaznosti na setkání ve Stockholmu v roce 2000, kde byla přijata tzv. Stockholmská deklarace o holocaustu, viz

a výzkumu holocaustu. Česká republika v roce 2009 iniciovala přijetí tzv. Terezínské deklarace zástupci 46 zemí světa, která vyzývá k široké podpoře veškerého úsilí vyvíjeného na ochranu míst bývalých koncentračních táborů.[8]

Výsledkem společenské diskuse je prosazení názoru na vládní úrovni, že stávající situace v Letech není akceptovatelná a je nutné ji řešit. Protože žádná ze snah dosud nevedla k cíli, vláda v roce 2015 rozhodla ve Strategii romské integrace do roku 2020, že je nezbytné přijmout opatření, která by vedla k ukončení provozu velkovýkrmny prasat v bezprostřední blízkosti pietního místa v Letech u Písku. Vládní materiál označuje umístění provozovny za dehonestující a uvádí, že „Tato situace je nadále vnímána velmi negativně jak českými Romy, především pozůstalými, tak částí české i světové veřejnosti a mezinárodními organizacemi."[9] *Odhodlání zajistit ukončení provozu velkovýkrmny prasat v Letech u Písku potvrdila vláda usnesením ze dne 21. března 2016 č. 260 a určila jako vládou preferovanou variantu řešení vykoupení vepřína.*[10]

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že v politické sféře bylo na vládní úrovni a též u významné části společnosti dosaženo shody na tom, že existuje naléhavý veřejný zájem na ukončení provozu velkovýkrmny prasat v bezprostřední blízkosti pietního místa v Letech u Písku. (Veřejný zájem nemusí naplňovat přání a priority všech členů společnosti, to zpravidla ani není možné.)".

Prospěch z ukončení provozu vepřína nebude mít konkrétní předem vymezená skupina osob, ale veřejnost, resp. celá společnost. Skutečnost, že oběti, s nimiž je místo spjato, byli převážně Romové, a že tedy pozůstalí a další příslušníci romské menšiny mají (či mohou mít) k záležitosti intimnější a intenzivnější vztah, neznamená sama osobě, že by měli z věci větší prospěch a jednalo se tak o kolektivní soukromý zájem, protože o celospolečenském a civilizačním významu připomínání holocaustu a zločinů páchaných za války není dnes žádných pochyb.".

Vzhledem k tomu, že Ministerstvo kultury není autorem výše citovaného dokumentu, v případě dalších doplňujících dotazů se prosím obracejte na autora tohoto dokumentu, kterým je Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády České republiky.

Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády České republiky má k tomuto materiálu k dispozici veškeré podklady, na základě kterých dospěla k výše uvedeným závěrům. Jen jí jsou známy veškeré podrobnosti a souvislosti, proto je plně kvalifikována k zodpovězení Vašich případných doplňujících dotazů k této problematice.

Ad2) K první části dotazu ohledně *příčin intervence lidí na tomto místě* pak sděluji, že v době okupace Československa v létě 1940 protektorátní ministerstvo vnitra umístilo do již opuštěného areálu „kárný pracovní tábor pro osoby práce se štítící starší 18 let" dle vládního nařízení z 2. 3. a 28. 4. 1939. Prostor byl přebudován a vznikla řada nových objektů. Dřevěné

---

https://www.holocaustremembrance.com/cs/prohl%C3%A1%C5%A1en%C3%AD-stockholmsk%C3%A9ho-mezin%C3%A1rodn%C3%ADho-f%C3%B3ra-o-holokaustu
V současné době má IHRA 31 členských zemí, 11 pozorovatelů a 7 stálých mezinárodních partnerů. IHRA významně přispívá též k poznání romského holocaustu. Byl například publikován soupis historické literatury k persekuci a genocidě Romů, který zahrnuje i dostupné práce týkající se České republiky.

[8] Terezínská deklarace k osudu majetku obětí holocaustu a souvisejícím otázkám byla přijata 30. června 2009, na závěr **Konference k osudu majetku obětí holocaustu, organizované Českou republikou v rámci předsednictví ČR v EU v Praze a Terezíně ve dnech 26.– 30. června 2009. Viz** http://www.eu2009.cz/cz/news-and-documents/news/terezinska-deklarace-26320/ .

[9] Strategie romské integrace do roku 2020, bod 4.3, písm. c). Viz též Příloha, část 2.

[10] Viz Příloha, část 2.

buňky byly využívány nadále, byl přistavěn nový velký barák a celý areál uzavřel vysoký plot. Kapacitu tábora činilo v létě 240 a v zimě 80 osob. Tábor byl řízen četnickými důstojníky s příslušným personálem (Nečas 1981, 30 – 31). Počet zadržovaných osob se od září 1940 do prosince 1941 pohyboval od 21 (leden 1941) po 240 (říjen 1941; Nečas 1981, tab. 1). Počínaje 1. lednem 1942 byly kárné tábory přejmenovány na sběrné a koncem července zanikly (Nečas 1981, 32).

V srpnu 1942 vzniknul v Letech tzv. cikánský tábor, do něhož byly shromážděny všechny cikánské rodiny, míšenci či osoby žijící „po cikánsku" (Nečas 2007, 117). Protože stávající podoba tábora nevyhovovala, došlo k dalším stavebním změnám, které zahrnovaly vybudování 3 velkých dřevěných baráků rozšiřující stávající kapacitu, táborovou nemocnici, umývárny pro ženy a muže, skladiště pro oděvy a další objekty (Nečas 1981, 42 – 49).

K druhé části Vašeho dotazu ohledně podílu české strany opětovně cituji z výše uvedeného dokumentu:

„Dle preambule Ústavy ČR má Česká republika mj. střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství. Listina základních práv a svobod poté přiznává v čl. 34 odst. 2 právo na přístup ke kulturnímu bohatství. Podobně Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech přiznává v čl. 15 odst. 1 každému právo účastnit se kulturního života a užívat plodů vědeckého pokroku. Za účelem zajištění těchto práv mají státy včetně České republiky povinnost činit kroky k maximálnímu zachování a rozvíjení kulturních památek a kulturního dědictví na svém území.11 To potvrzují i mnohé další mezinárodní závazky České republiky. Např. podle čl. 4 Úmluvy o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO12 každý smluvní stát uznává, že v první řadě je jeho povinností zabezpečit označení, ochranu, zachování, prezentování a předávání budoucím generacím kulturního a přírodního dědictví nacházejícího se na jeho území. Mezi kulturní dědictví se přitom výslovně počítají i lokality.13 Podle čl. 6 Úmluvy navíc národní přírodní a kulturní dědictví tvoří světové dědictví, k jehož ochraně je povinností mezinárodního společenství spolupracovat jako celek. Podobně podle čl. 1 Evropské kulturní úmluvy14 přijme Česká republika odpovídající opatření k ochraně a podpoře rozvoje svého národního příspěvku do společného kulturního dědictví Evropy. Podle čl. 5 této úmluvy bude Česká republika považovat předměty evropské kulturní hodnoty nacházející se pod její kontrolou za součást společného evropského kulturního dědictví, podnikne odpovídající opatření k jejich ochraně a zajistí k nim přiměřený přístup.

Vnitrostátním předpisem je pro oblast ochrany kulturního dědictví je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona byl v roce 1998 prohlášen za kulturní památku vězeňský hřbitov s památníkem zřízeným v roce 1995 a bylo vymezeno ochranné pásmo, areál vepřína v něm ale není zahrnut. Současná forma památkové ochrany tak provoz vepřína na místě bývalého romského koncentračního tábora neřeší. Nedávné archeologické nálezy hmotných pozůstatků tábora otázku přiměřené památkové ochrany znovu otevírají.

Romský holocaust a jeho památka jsou přitom významné jevy nejen české, ale i evropské a světové historie, o čemž vypovídají i výše zmíněné národní a mezinárodní iniciativy směřující

---

[11] To plyne např. i z obecného komentáře Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva č. 21 k právu každého účastnit se kulturního života, který mezi závazky státu řadí i povinnost zachovávat a ochraňovat kulturní dědictví pro budoucí generace, přičemž takováto péče zahrnuje i péči o historická místa, ochranu kulturního dědictví zvláště znevýhodněných skupin (viz obecný komentář str. 13 odst. 50 písm. a) a b) a str. 14 odst. 54 písm. b) dostupný z http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2fC.12%2fGC%2f21&Lang=en Přispívat k rozkvětu kultur členských států je dokonce jedním z cílů EU podle čl. 167 SFEU.

[12] Publikována pod č. 159/1991 Sb.

[13] Viz čl. 1 této Úmluvy.

[14] Publikována pod č. 290/1990 Sb.

k jeho připomínání a uctění jako mementa pro budoucnost. Proto by Česká republika měla rovněž přispívat k důstojnému uchování odkazu holocaustu ve smyslu ochrany kulturního dědictví. V tomto kontextu je důležité zmínit, že pozůstatky táborů, které sloužily ve 20. století v Evropě totalitním režimům k věznění, pronásledování, násilí a vyvražďování v masovém měřítku, jsou dnes vědecky zkoumány a dokumentovány.15 Tato bádání přispívají pomocí archeologických metod také k odhalení hmotných reliktů těchto táborů, podobně jako tomu se tomu stalo nedávno v Letech.

Jelikož právě Lety u Písku jsou jedním z klíčových míst, se kterými je romský holocaust spojen, měly by tuto dějinnou kapitolu připomínat způsobem, který je v souladu s významem a obecnou symbolikou místa. Povinnost péče o zachování kulturního dědictví a historického povědomí proto ukládá České republice, aby místa spojená s tak významným jevem, jako je holocaust, udržovala ve stavu důstojně připomínajícím tento jev, aby si zde současné i budoucí generace mohly připomínat jeho význam pro současnost i budoucnost. Proto je ve veřejném zájmu upravit místo tak, aby splňovalo nároky na památník spojený s holocaustem."

S případnými dotazy k bližšímu vysvětlení shora citovaného textu, se prosím obracejte na již zmíněnou Sekci pro lidská práva při Úřadu vlády České republiky, neboť ta je k tomu odborně kvalifikována, jelikož je zpracovatelem výše uvedeného dokumentu.

S pozdravem [redacted]

[redacted]

ředitel odboru investic a veře[redacted]

Vážený pan

[redacted]

[15] Např. projekt *Accessing Campscapes: Inclusive Strategies for Using European Conflicted Heritage*, viz http://www.campscapes.org/ V rámci tohoto projektu byl zkoumán i tábor v letech.